

vergadering **C226**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 4 mei 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de influencerFAQ – 2160 (2022-2023)	
VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de nieuwe website met richtlijnen voor influencers met betrekking tot zelfdoding – 2191 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de recent aangekondigde optimalisering van de FM-frequenties door de Franse Gemeenschap – 2420 (2022-2023)	9
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneckhout aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over grensoverschrijdend gedrag in jeugdbewegingen – 2323 (2022-2023)	11
VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneckhout aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het actieplan rond de EU-kindgarantie – 2437 (2022-2023)	16

**VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de influencerFAQ
– 2160 (2022-2023)**

**VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de nieuwe website met richtlijnen voor influencers met betrekking tot zelfdoding
– 2191 (2022-2023)**

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister, na lang wachten is de influencerFAQ eindelijk gepubliceerd. Het is dus geen influencercode of deontologische code geworden, maar een reeks veelgestelde vragen die influencers kan helpen door het bos weer de bomen te zien, of volgens 'het korte antwoord' op de eraan gekoppelde website: "Influencers hebben een grote impact op hun volgers. Daar komen heel wat ondernemende, maatschappelijke of ethische vragen bij kijken. De influencerFAQ wordt een plek waar influencers terecht kunnen voor antwoorden. De influencerFAQ bevat geen nieuwe regeltjes, maar is wel een uniek digitaal platform vol adviezen, tips en tricks voor elke online content creator. De tool zal permanent worden aangevuld met nieuwe thema's en relevante informatie, in nauwe samenwerking met influencers. De influencerFAQ is er voor én door influencers."

Die FAQ is tot stand gekomen na uitgebreid onderzoek en consultatie van verschillende organisaties en een heleboel influencers. De minister is zeker niet over één nacht ijs gegaan. Bovendien zal de FAQ geregeld worden bijgesteld en zijn er zes ambassadeurs ingeschakeld die de FAQ binnen de influencer-gemeenschap zullen verspreiden en toelichten.

Als we die website van naderbij bekijken, zien we een heleboel relevante vragen met betrekking tot verplichtingen verbonden aan de activiteiten van influencers, zoals over reclame, belastingen, privacy, auteursrechten enzovoort. Het is een goede zaak dat op één plek alle wettelijke informatie wordt verzameld en wordt doorverwezen naar de juiste kanalen.

Toch heb ik een aantal vragen.

Op welke manier zal deze FAQ verspreid en gepromoot worden, buiten die zes ambassadeurs? Bij welke doelgroep? Op welke concrete manier zullen de zes ambassadeurs daarvoor ingeschakeld worden?

Tijdens de ontwikkelingsperiode van de FAQ is er sprake geweest van een kwaliteitslabel: de minister sprak van een attest in de zin van een 'code of honour'. We zien daar echter weinig van terug. Waarom heeft dat idee het niet gehaald?

Op welke manier is deze FAQ afdwingbaar bij onze Vlaamse influencers? Wat met influencers die ervoor kiezen om er zich niets van aan te trekken?

Op welke termijn en op welke manier zal de FAQ geëvalueerd worden? Wie zal betrokken zijn bij die evaluatie?

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Minister, ik probeer hier in deze commissie ook af en toe onder de aandacht te brengen dat mediamakers zorgvuldig moeten nadenken over de manier waarop ze over zelfdoding rapporteren. Ik heb een beetje een specifiekere

invalshoek wat betreft mijn vraag om uitleg. We weten dat veel spreken over het thema en het veel aan bod laten komen op allerlei platformen en in verhalen goed is voor de bespreekbaarheid, maar er zijn ook risico's aan verbonden. Daarom is een zorgvuldige berichtgeving werkelijk van levensbelang. We weten dat.

Sinds 2004 kennen we ook klassieke mediarichtlijnen rond suïcidepreventie. Die werden oorspronkelijk opgemaakt samen met en voor de klassieke journalisten, in eerste instantie voornamelijk van de geschreven pers. Maar de manier waarop wij evolueren in het vergaren van nieuws en de tijd die wij op schermen doorbrengen, veranderen voortdurend. Vervolgens werden die klassieke mediarichtlijnen opgevolgd door mediarichtlijnen voor fictiemakers. Men ging breed kijken naar de wereld van televisie, film, theater, literatuur en muziek.

Intussen scrollen we allemaal wel wat af. Er zijn ook steeds meer jongeren, misschien zelfs steeds meer mensen, die het nieuws of een stukje van het nieuws voornamelijk vinden op de telefoon in hun hand of via een of andere app. Als we dan gaan kijken naar jongeren, kunnen we daar toch zeker vaststellen dat influencers hun naam niet gestolen hebben. De Ambrassade heeft daar ook cijfers over. Heel veel mensen kijken op naar influencers en zien hen als hun voorbeelden. Ze hebben een ongelooflijk groot bereik, maar ze hebben ook bijzonder veel invloed.

Ik heb een aantal maanden geleden en ook tijdens andere gelegenheden de kans gehad om met u hierover van gedachten te wisselen, om aan te geven dat het weinig zin heeft om enkel de klassieke kanalen aan te raden en mensen te stimuleren om zich aan bepaalde richtlijnen te houden, als we zien dat influencers met zeer veel bereik bijvoorbeeld wel content online kunnen zetten die niet conform die adviezen is. U was het daar gelukkig van in het begin volmondig mee eens en u ondernam ook al heel wat gerichte initiatieven. Ik wil deze vraag toespitsen op een van de meest recente, en dat is inderdaad de nieuwe website influencerFAQ. Collega Van Werde heeft er uitgebreid naar verwezen. Het laat mensen stilstaan bij de rol en de invloed die ze hebben. Het is ondersteuning met concrete adviezen: do's-and-don'ts over allerlei thema's. Ik vind het heel positief dat ook het hele #HOEWIST-verhaal mee daarin is opgenomen: vragen over mentale gezondheid, en dat u daarin ook heel wat aandacht schenkt aan zelfdoding, wanneer die influencers daarover willen vertellen, iets willen delen, vragen willen stellen of met hun volgers in debat gaan.

Minister, ik stel u hier ook graag de volgende vragen.

U bent onlangs, in uw hoedanigheid als minister, naar de Verenigde Staten op studiereis geweest. We hebben her en der ook heel wat boeiende bezoeken zien passeren. Ik wil heel specifiek vragen of u ergens ontmoetingen hebt gehad of interessante ideeën hebt opgedaan rond het thema zelfdoding in de media, die u de moeite waard vindt om hier te delen.

In mijn laatste vraag om uitleg zei u dat het participatief traject dat aan deze lancering voorafging, wat vertraging had opgelopen omdat de gedragenheid bij de influencers moest worden aangescherpt. Hoe hebben de influencers de richtlijnen onthaald? Hoe zijn die contacten op dit moment?

Hoe zult u de website en vooral de informatie die men daar vindt, breder bekendmaken bij het doelpubliek?

Hoe zult u verder aan de slag gaan om mediamakers erop attent te blijven maken dat ze zorgvuldig moeten communiceren over het thema zelfdoding?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, collega's Van Werde en Jans, voor de vragen over de influencerFAQ. Het is zo dat we een maand na mijn aanstelling in 2019 werden geconfronteerd met een geval in Denemarken. Een Deense influencer communiceerde op haar Instagrampagina over zelfdoding. Collega Jans, ik herinner me nog goed dat u ook in die periode, eind 2019, hierover al de vraag stelde of we de richtlijnen voor de pers – die via de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ) worden verspreid – niet moeten uitbreiden naar influencers en contentmakers op sociale media.

Het is een van de elementen geweest die me hebben geïnspireerd om werk te maken van een influencercode of een influencerFAQ, zoals het uiteindelijk heet. Je merkt inderdaad dat influencers en contentmakers met heel wat vragen zitten rond dit en andere thema's. Zelfdoding is natuurlijk het meest verregaand. We weten allemaal dat de berichtgeving in de pers, maar zeker ook de communicatie door influencers en contentmakers op sociale media, een grote impact heeft op hoe mensen daarnaar kijken en daarmee omgaan. De risico's voor kopieergedrag zijn ook via die kanalen te vinden.

Het is natuurlijk maar een van de thema's die relevant zijn voor contentmakers. We hebben getracht om alle elementen in die influencerFAQ te betrekken. De sterkte van het traject is niet alleen dat we dat samen hebben gedaan met de influencers en contentmakers zelf, maar ook samen met de gespecialiseerde organisaties die we in Vlaanderen rijk zijn rond tal van onderwerpen. Dan denk ik aan zelfdoding, maar evengoed aan fiscaliteit, marketing of gezonde voeding, om maar een paar voorbeelden te geven.

Op 27 maart is de FAQ gelanceerd, in aanwezigheid van verschillende influencers. Ongeveer een honderdtal Vlaamse influencers werden uitgenodigd, en ook experts. Op die lancering werd in verschillende panelgesprekken toelichting gegeven over het ontstaan van de influencerFAQ en de verschillende thema's uit die FAQ.

Om er een succes van te maken is het essentieel om ook na de lancering influencers te blijven betrekken en zo het dynamische karakter te waarborgen. Zo is er op de homepage van de website de mogelijkheid om vragen, opmerkingen of herformuleringen achter te laten via de ideeënbus. Op die manier blijven we input van influencers ontvangen en kunnen we de FAQ blijven updaten met nieuwe en relevante vragen. Er zal ook voortdurend worden bekeken of bestaande fiches moeten worden aangepast.

Daarnaast loopt er via een overheidsopdracht een vervolgtraject, in principe tot juni 2024, met We Are Digital, een communicatiebureau met ervaring in influencermarketing. Zij ontwikkelden een communicatiestrategie om het komende jaar influencers te laten kennismaken met de influencerFAQ en ze actief te blijven betrekken. Er zullen bijvoorbeeld verschillende panelgesprekken georganiseerd worden om dieper in te gaan op bepaalde topics. Pas nadien wordt het natuurlijk interessant om een evaluatie in te plannen.

Zes Vlaamse influencers werpen zich op als de 'ambassadeurs' van de influencerFAQ. Het zijn contentcreators met elk hun eigen doelpubliek en favoriete onderwerpen. De ambassadeurs zijn er om de bekendheid van de influencerFAQ bij de sector van influencers te verhogen. Zij zullen dit doen door op hun eigen manier content te maken, zowel op hun kanalen als op de kanalen van de influencerFAQ, rond de verschillende thema's die daarin voorkomen.

Ik ben eigenlijk erg tevreden met de feedback die we voorlopig hebben ontvangen van de influencers. Tal van hen hebben aangegeven dat ze informatie en houvast nodig hebben in bepaalde situaties. Hoe ga je om met een volger die je contacteert met donkere gedachten? Wat doe je met racisme en haatspraak? Er was duidelijk nood aan een centraal verzamelpunt met antwoorden op hun vragen.

Daarnaast biedt de influencerFAQ ook allerlei tips en tricks voor contentcreators die hun werking graag willen professionaliseren. Je merkt trouwens ook in de actualiteit dat deze informatie broodnodig is. Recent is er nog de uitspraak geweest van de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) in een tweetal zaken rond de influencers die niet op een correcte manier aangeven wat reclame is. De VRM heeft een waarschuwing gegeven. Je hebt ook de kwestie van de fiscaliteit die vandaag en gisteren in de media is gekomen, rond de vraag hoe influencers op een goede manier belastingen moeten betalen. Dat is ook een thema dat aan bod komt op de influencerFAQ.

Het concept is dat we antwoorden bieden op vragen van influencers. Het gaat dus over frequently asked questions. In die zin verklaart dat de naam. Het is meer dan een code of regelgevend kader die influencers moeten volgen. Dat is de reden waarom we eigenlijk afgestapt zijn van de idee van een code. Dat wekt te veel de indruk dat we nieuwe regels zouden willen opleggen, terwijl we eigenlijk vooral helderheid bieden over de bestaande wetgeving, zowel federale als Vlaamse wetgeving en decreten.

Het komende jaar wordt vooral hard ingezet op de verdere verspreiding van de website en het up-to-date houden ervan. Het idee van een soort label wordt in het kader van het vervolgtraject wel verder onderzocht, maar het is momenteel nog niet aan de orde.

Ik wil eigenlijk in fasen werken. De eerste fase betreft het opstellen op een goede manier, de juiste thema's identificeren. Dat is gebeurd, ook het aantrekkelijk voorstellen ervan. Vervolgens is er het bekendmaken, daar zijn we mee gestart. Als we merken dat dat een succes is en dat er ook een grote steun is bij influencers, denk ik dat de volgende stap is om te kijken of we daar nog in vorming en ook in termen van labels iets rond kunnen doen. Ik wilde dat niet doen van in het begin omdat dat, denk ik, eerder drempelverhogend werkt, dan dat dat echt de toegankelijkheid versterkt, maar het is zeker iets dat we bijhouden voor de toekomst.

Het is dus, zoals werd gezegd, geen bindend instrument. Er zal dus ook geen toezicht zijn op de naleving of er zullen ook geen boetes worden uitgedeeld op basis van deze website. We willen ervoor zorgen dat influencers zich bewust worden van de invloed die ze hebben op hun volgers, zoals inderdaad ook omroepen en journalisten dat moeten doen. We leggen bewust geen nieuwe regels op.

We zijn met de contentcreators gestart met een participatief traject dat we zullen blijven verderzetten. Heel wat wettelijke verplichtingen zijn van toepassing en die worden ook gecontroleerd, bijvoorbeeld door de Federale Overheidsdienst Economie, door de Federale Overheidsdienst Financiën voor de fiscaliteit, of door de Vlaamse Regulator voor de Media wat onze eigen regels van het Vlaams Media-decreet betreft, het Content Creator Protocol.

Dan kom ik bij de vraag over de Verenigde Staten, van collega Jans. Misschien moet ik eerst opmerken dat ik wel overtuigd ben dat dit instrument, wanneer het in Vlaanderen succesvol is, het ook in de Verenigde Staten en ook in Europa relevant kan zijn, ook in andere landen dan in ons land. Waarom zeg ik dat? Niet alleen omdat we die contentcreators heel actief hebben betrokken en proberen op hun maat te communiceren. We hebben trouwens ook een vertaling naar het Engels gedaan die we ook kunnen gebruiken. Maar vooral wat ik in het begin zei, dat we in Vlaanderen heel veel entiteiten hebben – vzw's, organisaties, overheidsinstellingen – die eigenlijk heel wat expertise hebben rond al deze thema's.

Collega Jans, het voorbeeld dat u daar altijd naar voren brengt over zelfdoding, is daar een goede illustratie van. Met het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie (VLESP) hebben we echt topkwaliteit van wereldniveau in huis. Het feit dat we hun expertise kunnen binnentrekken in zo'n traject is van grote waarde.

Ook in Amerika hebben ze dat opgemerkt. We hebben daar bij de verschillende mediabedrijven, onder andere Meta en Google ook toelichting gegeven bij deze influencerFAQ, en daar waren ze ook onder de indruk over wat dit zou kunnen betekenen. Ze waren daar trouwens ook bereid om daar mee over te communiceren, om dat mee bekend te maken. Ook in het kader van het Europees voorzitterschap begin 2024 gaan we dit op tafel leggen, om te bekijken of dit ook Europees een relevantie kan hebben.

Concreet hebben we rond zelfdoding in de media, zeker bij Meta en Google daarnaar verwezen. We hebben onze influencerFAQ geïllustreerd met dat voorbeeld, omdat dat een heel bekend voorbeeld is uit Denemarken, maar dat is eigenlijk in de internationale pers erg belicht. Het is een goed voorbeeld om aan te geven dat de invloed van influencers verder gaat dan het puur wettelijke: fiscale regels, marketingregels. Het gaat ook over maatschappelijke thema's, en ik vind het thema van zelfdoding daar de perfecte illustratie van.

We hebben ook een bezoek gebracht aan Common Sense Media. Dat is een non-profitorganisatie die ouders, opvoeders en stakeholders voorziet van betrouwbare informatie over media en technologie, maar dat was niet specifiek gewijd aan zelfdoding, maar dat is ook een thema dat bij hen typisch aan bod kan komen.

Dan kom ik tot slot bij de laatste vraag van collega Jans over wat wij in de toekomst zullen doen. Ik heb al meermaals aangegeven dat dit een heel belangrijk thema is, maar natuurlijk met respect voor de journalistieke autonomie en de persvrijheid. Het sensibiliseren, adviseren en het in de kijker zetten van goede praktijken blijft de gepaste manier van werken.

In het kader van de influencerFAQ zal dit thema zeker verder uitgelicht worden. Ik zal ook de dialoog blijven aangaan met alle relevante actoren, niet alleen met de mediabedrijven. Ik wil ook nog benadrukken dat organisaties als VLESP en de VVJ hier zeer goed werk rond leveren, en ook zeer goed samenwerken. We zullen uiteraard wanneer er bij VLESP updates zijn in de inzichten, ook onze eigen richtlijnen en eigen fiche daarover op de influencerFAQ aanpassen.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister, ik merk aan uw antwoord dat u heel tevreden bent met het traject dat u hebt gelopen, en dat ook de influencers heel tevreden zijn. Maar bij mij blijft het een beetje hangen. Waar blijft de deontologische code? U gaat daar niet meteen werk van maken.

Collega Jans spreekt over richtlijnen, maar ik heb vanmiddag op die website gekeken en volgens mij zijn het, net zoals de titel zegt, frequently asked questions en tips. Ik lees wat je kunt doen als je haatberichten ontvangt, wat je kunt doen tegen online pestgedrag, hoe ver ga je in het delen van je leven, denk twee keer na voor je iets post. Maar er staan ook dingen op, en ik moet eerlijk zeggen dat ik dat een beetje vreemd vond, die meer op voorschriften lijken dan op tips: het gebruiken van voornaamwoorden, een pagina met hoe je voedingsgewoonten beïnvloedt, de gezondheid van volgers niet in gevaar brengen, tips voor het hergebruiken van recepten, wat als volgers zich niet goed voelen. Ik vond het een beetje verwarrend, maar ik ben dan ook geen influencer.

In ieder geval denk ik dat dit document moet leven. Als er nog andere initiatieven ontstaan of al ontstaan zijn, dan lijkt het me logisch dat die ook worden meegenomen. U spreekt over een vervolgtraject, u blijft mensen actief betrekken en dan komt er een evaluatie. Ja, dat lijkt me de juiste weg om op verder te gaan. Maar ik heb dus begrepen dat een label voorlopig niet aan de orde is.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (cd&v): Ik dank de minister voor zijn antwoord. Ik ken de website en ik moet zeggen dat die een bijzonder grote meerwaarde heeft, onder meer omdat we hebben samengewerkt – of dat u hebt samengewerkt – met alles wat we in Vlaanderen in huis hebben. Heel wat gespecialiseerde organisaties hebben hun kennis ten dienste gesteld om heel specifiek te gaan kijken hoe we deze mensen met een groot bereik en veel invloed beter kunnen ondersteunen. Nu hebben ze een uniek digitaal platform waar ze heel wat vragen en antwoorden op maat kunnen vinden. Dat is een mooi geschenk voor de influencers.

Mijn basishouding is altijd dat de meeste mensen deugen. Daarom vermoed ik ook dat ze daar blij mee zijn en dat ze ook graag het juiste willen doen. Dat weet je niet altijd. We hebben in de coronaperiode gemerkt dat heel wat mensen, jongeren maar eigenlijk iedereen, naar zo'n influencer gaan met allerlei zware psychologische vragen, met eetstoornissen, met moeilijke inhoud, waardoor die persoon plots een verantwoordelijkheid krijgt maar niet weet hoe daarmee om te gaan. Ik denk dat het heel goed is dat we hen daarin ondersteunen, ook omdat we vaststellen dat influencers vaak een-op-een sessies organiseren of zich toeleggen op een bepaalde problematiek om een publiek op te bouwen.

Ik vind het sterk dat we een heel inhoudelijk, wetenschappelijk gefundeerd platform hebben gemaakt waar mensen nu voornamelijk vertrouwen in moeten vinden, veel naartoe moeten gaan en ermee leren werken. Vandaag, of gisteren, stonden er voorbeelden in de media van mensen die zeggen dat ze daar echt wel iets aan hebben.

Op dit moment heb ik geen verdere vragen, minister. U hebt aangegeven wat de volgende stappen zijn of kunnen zijn. Dat lijkt me de juiste volgorde. Ik moet in de toekomst inderdaad mijn vragen beter stellen. Ik moet eigenlijk niet vragen wat u gaan doen bent in Amerika en waar u geweest bent, maar ik moet vragen aan wie u onze good practices bent gaan uitleggen. Eigenlijk is dat een stukje wat we hebben gedaan, heel specifiek als het gaat over mentale weerbaarheid. We zorgen ervoor dat we in de hele wijde wereld van online content zo goed als mogelijk zorgvuldig rapporteren over zelfdoding en mentaal welzijn.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: De meeste mensen deugen, en je hebt altijd de keuze om het goede te doen, alleen moet je dan goed geïnformeerd zijn. Die influencerFAQ wil daaraan bijdragen. Collega Van Werde, het is inderdaad geen code, in de zin dat een code de indruk wekt dat het om wetgeving gaat. Het is wel zo dat het soms gaat over wettelijke voorschriften die verduidelijkt worden. Het is een combinatie van een overzicht van wettelijke en decretale voorschriften, tips en tricks, maar ook aanbevelingen.

Als het bijvoorbeeld gaat over mentaal welzijn, daar nemen we positie in. Op basis van verschillende gespecialiseerde organisaties geven we tips over hoe je daar als verantwoordelijke influencer op een goede manier mee kan omgaan. In het Engels zegt men "with great power comes great responsibility". Als je als influencer een grote impact hebt, en dat is het geval als je veel volgers hebt, dan heb je ook een verantwoordelijkheid op te nemen. Dat is inderdaad niet neutraal, we nemen daar een positie in op basis van adviezen van gespecialiseerde organisaties. Hetzelfde geldt voor zelfdoding. Ook daar gaan we niet aangeven wat wettelijk verplicht is voor dat thema, maar wel wat aanbevolen wordt door een expertenorganisatie als het Vlaams Expertisecentrum Suïcidepreventie.

Dus het is die combinatie van verduidelijking van wettelijke voorschriften, aanbevelingen en tips en tricks die we naar voren schuiven. We proberen dat op een toegankelijke manier te doen, gegroepeerd via een aantal thema's, en er zit ook een zoekbalk in de website die het toegankelijk zou moeten maken voor

influencers. Voor mij is de grootste uitdaging vandaag om bredere bekendheid te geven aan dit instrument. Het is niet door het te lanceren en het op sociale media en in het Vlaams Parlement te zeggen, dat het bij iedereen bekend raakt. Ik denk dus dat we daar nog een weg te gaan hebben. Zoals gezegd, is er vandaag nog geen label, maar dat is wel iets om in de gaten te houden.

Ik kan mij voorstellen dat het interessant kan zijn om hier effectief vormingen aan te koppelen en om degenen die onderschrijven dat ze die aanbevelingen in principe willen volgen, een bepaald keurmerk of een label te geven. Waardoor nadien de sociale mediabedrijven – ik droom maar – ook met dat label gaan werken en marketeers samenwerken met die influencers die op die manier werken.

Ik denk dat dat interessant kan zijn, maar dat is toekomstmuziek, en ik denk dat het niet goed is om dat van in het begin zo voorop te stellen, omdat er dan ook ongerustheid over de impact ervan kan zijn. Ik zou relatief bescheiden starten, en als het werkt en er een draagvlak is, kijken of we verder kunnen gaan met vormingen, met een label en in onze contacten met marketeers en socialemediabedrijven.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Manuela Van Werde aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de recent aangekondigde optimalisering van de FM-frequenties door de Franse Gemeenschap – 2420 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister, de Conseil Supérieur de l'Audiovisuel (CSA), de Waalse tegenhanger van de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM), heeft recent aangekondigd een optimalisatie van de FM-band door te voeren in samenspraak met de radio's van de Franse Gemeenschap. Het is geweten dat zeker aan de taalgrens storingen op Vlaamse frequenties optreden door gebrekkige frequentieplanning. Uiteraard is het het goede recht van onze zuiderburen om naar eigen inzicht en goeddunken hun frequentieplanning te optimaliseren, maar we mogen er tegelijkertijd ook wel van uitgaan dat eventuele hieruit voortvloeiende problemen worden besproken met Vlaanderen.

Minister, we weten dat u een studie van het Vlaamse radiolandschap hebt besteld met het oog op een optimalisering van de Vlaamse FM-frequentieplanning en, wie weet, met het oog op meer duidelijkheid over de uiteindelijke afschakeling van FM vanwege de voortschrijdende digitalisering van het radiolandschap. Maar zolang FM in gebruik blijft, moeten we natuurlijk goede afspraken maken met iedereen die van FM gebruikmaakt.

Minister, heeft de Franse Gemeenschap u op de hoogte gebracht van haar FM-plannen? Was of bent u betrokken bij overleg met uw Franstalige collega over de optimalisering om de belangen van het Vlaamse FM-landschap te verdedigen?

Wat is de stand van zaken betreffende de Vlaamse studie van het radiolandschap? Wanneer is de oplevering van die studie gepland?

Bent u van plan nog deze legislatuur stappen te zetten in de optimalisering van het Vlaamse radiolandschap? Hoe kijkt u hierbij naar de rol van zowel FM- als van digitale ontvangst op middellange termijn?

Wat is uw visie op het gebruik van FM-frequenties na de afschakeling van de landelijke radio's?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega Van Werde, ik heb dit effectief vernomen via de nieuwsbrief van de CSA, de mediaregulator van de Franse Gemeenschap, waarin dit vermeld werd, en door een bericht op de website van de CSA.

De Franse Gemeenschap kan steeds zelfstandig beslissen om haar FM-frequenties te optimaliseren. Ik ga er natuurlijk van uit dat ze zich zullen houden aan de modaliteiten van het samenwerkingsakkoord van 31 augustus 2018 tussen de federale overheid, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap betreffende de coördinatie van de radiofrequenties voor radio-omroep in de frequentieband 87,5-108 megahertz.

Ingevolge dit samenwerkingsakkoord moet de Franse Gemeenschap dan de coördinatieaanvragen tot wijziging van de betrokken frequenties indienen via het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie (BIPT). Op dat moment kan de Vlaamse Gemeenschap oordelen of een aanvraag al dan niet aanvaard kan worden en onder welke voorwaarden en technische voorwaarden.

Wij zijn dus niet rechtstreeks geïnformeerd door mijn collega Bénédicte Linard, met wie ik overigens een goede band hebt. Maar zij is daar ook niet toe verplicht. Zij dient gewoon de modaliteiten van het samenwerkingsakkoord te volgen. Er is dus geen probleem op dat vlak.

In onze beste beschikbare technieken (BBT) heb ik aangegeven dat er met het oog op de transitie naar digitale radio nood is aan een omvattend kader op lange termijn. Door de grote veranderingen in de mediasector, en in de radiosector in het bijzonder, is er nood aan een nieuwe grondige studie. Deze studie zal betrekking hebben op de transitie van analoge FM-radio naar digitale radio, de toekomstige DAB+/digital only-omgeving die leefbaar is, en op een potentiële afschakeldatum of afschakeldatum van FM in de Vlaamse Gemeenschap.

Het bestek werd uitgeschreven en de deadline om offertes in te dienen is verstreken. Op dit ogenblik is de opdracht nog niet gegund. We zijn met de administratie de ingediende offertes aan het bekijken. Het is de bedoeling om tegen eind januari 2024 de resultaten van deze studie te kennen.

Het lijkt mij belangrijk om de resultaten van de studie af te wachten om verdere uitspraken te doen over FM en DAB+ op de middellange termijn. Ik heb daarover in het verleden al een aantal uitspraken gedaan, onder meer in het kader van het dossier van de toekenning van de landelijke commerciële radiofrequenties, die ook een bepaalde termijn en een verlengtermijn hebben, wat voor mij ook wel relevante data zijn in het kader van de afschakeling van FM. Ook wat betreft het gebruik van FM-frequenties na de afschaffing van landelijke radio op FM lijkt het mij opportuun om de resultaten en bevindingen van deze studie af te wachten alvorens hierover verdere uitspraken te doen.

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Minister, dank u voor uw antwoord. Zendvergunningen zijn natuurlijk een gemeenschapsbevoegdheid. Het is dus van groot belang dat we goede afspraken maken met de andere gemeenschappen. We zijn bevoegd voor de vergunning van radio- en televisiefrequenties. De indeling van dat hele spectrum is nog altijd een federale aangelegenheid. Dat is enigszins te begrijpen vanwege de militaire frequenties en dergelijke. Maar van een heleboel civiele toepassingen kunnen we zelf de panden beheren. Al die verschillende lagen maken

het natuurlijk allemaal niet eenvoudiger om zelf te bepalen wat er op termijn met die FM-frequenties zal gebeuren. U zegt dat we moeten wachten en dat we wel zullen zien. In hoeverre zet dat een rem op het Vlaamse beleid?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega Van Werde, ik denk niet dat hier een rem wordt gezet op het Vlaamse beleid. We zullen sowieso deze kwestie te gepasten tijde via de procedure van het BIPT kennen. We zullen dat dan moeten bekijken. Mochten er daar interferenties zijn, dan zullen we onze opmerkingen maken. Breder gesteld zie ik op dit moment geen redenen om ons daarover zorgen te maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over grensoverschrijdend gedrag in jeugdbewegingen – 2323 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, dit is een belangrijke vraag die spectaculair start, maar waarmee ik de nodige nuance in een complexe thematiek wil proberen aan te brengen.

‘Op 5 jaar tijd een verzevenvoudiging van het aantal klachten rond seksueel grensoverschrijdend gedrag bij scouts en gidsen.’ Als krantenkop zonder verdere duiding zou het bijzonder indrukwekkend en zorgwekkend klinken. Maar het verhaal is uiteraard genuanceerder dan dat en er zijn zelfs een aantal positieve elementen te benoemen. Grensoverschrijdend gedrag, niet alleen seksueel, maar ook bijvoorbeeld pesten, schending van de lichamelijke integriteit of racisme, wordt meer en meer benoemd, ook in het jeugdwerk, en dus meer bespreekbaar gemaakt als onderwerp.

De jongste jaren wordt er heel fel op ingezet door de jeugdbewegingen, onder andere via de aanspreekpersonen integriteit, de API's, en dat uit zich dan logischerwijs in een hoger aantal klachten. Ook al gaat het, zo geven zij ook toe, wellicht nog steeds maar over het topje van de ijsberg, over de meest flagrante gevallen. Dat moet ons dan ook bezighouden. De organisaties beseffen ook dat niet alle lokale voorvallen bij de overkoepelende structuren terechtkomen. Veel casussen worden opgevangen en opgelost binnen de plaatselijke groepen of afdelingen. Ook op dat niveau blijken de drempels om grensoverschrijdend gedrag aan te klagen wel verlaagd en is het bewustzijn gegroeid dat er met meldingen deftig aan de slag moet worden gegaan.

Een jeugdbeweging is een vereniging van jongeren die stuk voor stuk zichzelf aan het ontdekken en vormen zijn. Daar hoort, collega's, ook grenzen aftasten bij. Maar die grenzen stellen, respecteren en erover spreken is natuurlijk een cruciaal element. Daarvoor is het in eerste instantie noodzakelijk dat fouten benoemd worden en dat grensoverschrijdend gedrag gemeld wordt en kan worden. Niet enkel voor de dader trouwens, die er op die manier op aangesproken kan worden en tot inzicht kan komen, maar ook voor het slachtoffer, die de erkenning krijgt dat er grenzen werden overschreden. Zo kan het gesprek daarover worden gevoerd, of andere stappen gezet, indien nodig.

Hier wil ik dan even uitzoomen, minister, richting een andere bezorgdheid. Ik weet dat u ook af en toe het debat mee voert of probeert er nuance in te brengen. Het

gaat over het debat woke of antiwoke en de complexen die de samenleving daarover heeft. *(Opmerkingen van minister Benjamin Dalle)*

Ik ben het daarmee eens, minister, maar in die zin kan het ook een bepaalde impact hebben op de bespreekbaarheid van een aantal zaken als het gaat over grensoverschrijdend gedrag.

Aanstoot nemen aan plagerijen wordt tegenwoordig snel in het wokehoekje geduwd van lichtgeraaktheid of overgevoeligheid. "Als we dat al niet meer mogen zeggen of doen" is geen onschuldige uitspraak. Het is een slinger die soms zo ver doorslaat tot vergoelijking van zwaar grensoverschrijdend gedrag. Zo kan de angst om woke te worden benoemd, ertoe leiden dat de bereidheid om ongepast gedrag of problematische situaties aan te kaarten snel weer onder druk komt en dat de stappen die de samenleving de voorbije jaren gezet heeft, opnieuw in omgekeerde richting gaan. Net nu we zulke mooie stappen richting bespreekbaarheid hadden gezet, zou dat natuurlijk bijzonder spijtig zijn.

Hierbij heb ik de volgende vragen.

Hoe kijkt u naar de evolutie van het aantal meldingen en de opvolging van grensoverschrijdend gedrag binnen de jeugdbewegingen?

Hoe evalueert u de werking van de API's? Hoe kan dit systeem worden geoptimaliseerd?

Ziet u hierbij verschillen tussen de grotere, wijdvertakte organisaties en kleinere organisaties met een beperktere bovenliggende structuur?

Hoe wilt u vermijden, minister, dat grensoverschrijdend gedrag aankaarten wordt weggezet als lichtgeraaktheid?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega, ik dank u voor de vraag over een uitzonderlijk belangrijk thema. De strijd tegen grensoverschrijdend gedrag is in heel wat van de Vlaamse beleidsdomeinen terecht prioriteit. In het mediabeleid bijvoorbeeld hebben we begin vorig jaar een nieuw actieplan grensoverschrijdend gedrag goedgekeurd en verspreid, samen met de mediabedrijven. Binnenkort maken we er een evaluatie en een aanscherping van.

Ook in de jeugdsector is het een van de prioriteiten. Vorig jaar hebben we tal van acties ondernomen. In het kader van het Jeugddecreet zullen we dit blijven doen. Ik kom daar dadelijk op terug.

Elk geval van grensoverschrijdend gedrag is er een te veel, laat dat duidelijk zijn. Maar ik wil er ook de nodige nuance in brengen – en ik hoor in uw vraag dat dat ook uw standpunt is. Elk geval is er een te veel, maar als men elke zomer ongeveer 1 miljoen kinderen en jongeren samenbrengt, ook met overnachtingen, is het onvermijdbaar dat er bepaalde gevallen zijn die niet door de beugel kunnen. De vraag is hoe men daar dan mee omgaat. Het kan ook een leertraject zijn om daar op een correcte manier mee om te gaan. Het kan ook deel uitmaken van de belangrijke maatschappelijke rol van de jeugdsector.

De manier waarop dit thema nu in de aandacht is gekomen door een artikel in Apache, vind ik eigenlijk niet kunnen. Ik heb geen probleem met de inhoud van dat artikel, wel met de titel. Ik lees voor: 'Seksueel grensoverschrijdend gedrag in jeugdbewegingen in stijgende lijn.' Een van de belangrijke deontologische regels van de journalistiek is om op een waarheidsgetrouwe manier de zaken voor te stellen en onderbouwd te maken.

De jeugdorganisaties hebben laten weten dat het eigenlijk niet strookt met de werkelijkheid. Het is namelijk niet zo dat men vandaag kan bevestigen of ontkennen dat dit waar is. Het is onmogelijk om dat vast te stellen. Wat wel waar is, is dat het aantal meldingen in stijgende lijn zit. Dat is natuurlijk iets anders. Doordat we het systeem van de API's hebben georganiseerd en veel beter bekend hebben gemaakt, kun je ook zeggen dat de manier om het te melden, veel succesvoller is geworden. Ik vind de titel eerlijk gezegd niet kunnen. We hebben dat ook kenbaar gemaakt. Of het in lijn is met de journalistieke deontologie, laat ik aan de bevoegde instanties over, maar ik vind dit niet de manier om dit thema bespreekbaar te maken. Je doet dat veel beter door, zoals in uw vraag, het thema inhoudelijk aan te pakken, te kijken of dit bespreekbaar is en vooral door de acties die we daarrond uitrollen.

Sinds 2018 zijn erkende jeugdverenigingen verplicht om een integriteitsbeleid te voeren en een aanspreekpunt integriteit aan te stellen. Dit is een subsidievoorwaarde waaraan verenigingen moeten voldoen voor ze een erkennings- of subsidieaanvraag indienen. Dit was een belangrijke elementaire aanpassing.

Aanvullend op deze regelgeving zetten we in op het verstevigen en onderbouwen van het integriteitsbeleid in de jeugdsector. Het is belangrijk om de preventie te versterken. We vertrekken daarbij graag vanuit het opbouwen van expertise en handelingsgerichtheid, voorzien in materiaal en vormingen, smeden banden met doorverwijskanalen, om zo veel als mogelijk grensoverschrijdend gedrag te voorkomen. En als het voorvalt, dan moet er natuurlijk snel, kortdurend en met kennis van zaken worden omgegaan.

Binnen prioriteit 1 Welbevinden van het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP) is er aandacht voor integriteit, een prominent thema. Zo investeren we sinds 2021 in concrete projecten om kinderen, jongeren, jeugdwerkers en de organisaties te versterken, met extra impulsen in 2022. Een aantal voorbeelden: de vormingen en trajecten inzake seksuele integriteit via bijvoorbeeld '(N)iets mis mee?!' van Pimento, en via extra financiering voor De Ambrassade en Tumult voor een bedrag van 100.000 euro in 2022.

De preventie van en de reactie op grensoverschrijdend gedrag zijn dus een voortdurend aandachtspunt. Zoals u benoemt, kunnen we bijgevolg ook verwachten dat het aantal meldingen zal blijven toenemen naarmate de verenigingen meer aandacht besteden aan de problematiek. In dit opzicht kun je stellen dat de stijging van het aantal meldingen een goede zaak is, wat niet wil zeggen dat die gevallen een goede zaak zijn. Het feit dat men de weg vindt, is een goede zaak.

Een API kan natuurlijk pas API zijn nadat deze een basisopleiding heeft gevolgd. Daarna wordt de API verder ondersteund binnen de collegagroep, onder coördinatie van De Ambrassade. Dit gebeurt onder meer via intervisie en vormingen over thema's waarover API's meldingen of vragen binnenkrijgen. Dan gaat het inderdaad over pesten, agressie, onlineproblematieken en dergelijke meer.

Het spreekt voor zich dat de implementatie van een integriteitsbeleid en de organisatie van een API verschillen naargelang de schaal van de vereniging. Daarom kunnen kleine verenigingen ook een gemeenschappelijke API aanduiden. Een paar verenigingen maken van deze mogelijkheid gebruik. Grote verenigingen daarentegen duiden vaak verschillende aanspreekpunten aan, die samenwerken binnen de organisatie.

Er zijn twee pistes die ik op dit moment bewandel om de API-werking en bij uitbreiding het integriteitsbeleid te optimaliseren.

De eerste piste is het gevolg van die enkele vergaderingen die we vorig jaar hadden met de sector en met experts. Een van de concrete verbeterpunten voor een

versterkt integriteitsbeleid gaat over de werking, ondersteuning en vooral bekendmaking van de API's. Vroeger moest je organisatie per organisatie de API's zoeken. We hebben nu een overzichtspagina waar dat heel helder is samengebracht voor alle erkende jeugdorganisaties. De Ambrassade kreeg hiervoor een bijkomende coördinerende opdracht, met corresponderende middelen.

Daarnaast loopt het traject naar het nieuwe Jeugddecreet, dat jullie goed kennen en dat we binnenkort aan het parlement zullen voorleggen. Zowel het decreet als het uitvoeringsbesluit bevatten duidelijke verwachtingen over de opdracht van het API en bij uitbreiding het integriteitsbeleid binnen iedere organisatie. Een beleid ontwikkelen en uitvoeren is immers niet alleen de taak van het API alleen. Het beleid heeft betrekking op en is de verantwoordelijkheid van de hele organisatie.

Lichtgeraaktheid is inderdaad een risico van bepaalde debatten. Het is belangrijk dat kinderen, jongeren, vrijwilligers en medewerkers van verenigingen steeds ernstig worden genomen wanneer ze inbreuken op de integriteit van hun persoon ervaren. Het debat over grenzen is gebaat bij ruimte en tijd om te luisteren naar ieders verhaal en belevingen, een dialoog te voeren over het voorval en gepast te reageren met expertise. Aandacht voor reactie én curatie zijn cruciaal. Dit kan maar moet niet altijd een doorverwijzing zijn naar instanties zoals hulpverlening, politie of justitie. Soms zijn een luisterend oor en het maken van afspraken voldoende. Ik denk dat dit ook binnen de jeugdorganisatie vaak een goed leertraject kan zijn, wanneer het gaat om gevallen die niet voor justitie hoeven te komen.

Een open communicatie over het beleid en de aanstelling van een API vormen een signaal dat iedere integriteitsbeleving serieus wordt genomen. Ik merk dat de API's binnen de jeugdsector een belangrijke bijdrage leveren aan preventie, cultuurverandering, meldingsbereidheid en het respecteren van grenzen.

Een API is een vertrouwenspersoon, een laagdrempelig aanspreekpunt waar een kind, een jongere of een ouder twijfels, vragen of zorgen kan brengen. Een API wordt meer en meer een vertrouwde figuur binnen het jeugdwerk die de bespreekbaarheid en meldingsbereidheid verhoogt. Op dit moment is hun aanstelling enkel verplicht binnen Jeugd en Sport. Ik denk dat het zinvol is om een breder debat te voeren en om te bekijken of dat ook in andere sectoren waar met kinderen en jongeren wordt gewerkt, zinvol is.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, dank u wel voor het antwoord. De reden waarom ik de vraag stel, is dat ik het uiteraard een heel belangrijke uitdaging en problematiek vind, maar ook omdat ik het noodzakelijk vind om er een genuanceerd gesprek over te voeren. Het is ook politiek belangrijk om daar met het beleid een antwoord op te geven dat zich niet baseert op krantenkoppen, waarbij je inderdaad een aantal vragen kunt stellen. Het ging ten eerste niet over het feit dat het niet over meldingen ging maar gewoon over het feit dat seksueel grensoverschrijdend gedrag in een stijgende lijn zit bij het jeugdwerk. Maar in de berichtgeving wordt er ten tweede een amalgaam gemaakt van alle types meldingen die er kunnen zijn. Daarmee wil ik niets minimaliseren. Ook daar moeten we voor oppassen. Ik heb u dat ook niet horen doen, voor alle duidelijkheid. Maar we hebben er ook geen belang bij om op die manier soms de drempel om meldingen te doen, opnieuw te verhogen. Onze grootste bezorgdheid moet zijn dat dat soort berichtgeving, die het allemaal heel spectaculair voorstelt, een extra drempel dreigt te creëren voor jongeren die een melding zouden willen doen.

Ik steun ook in grote mate de werken die u ontplooit. Ik denk wel dat er echt nog een opdracht zit in het bekendmaken van de API-werking. Dat kan ten dele via de jeugdwerkkoepels en De Ambrassade gebeuren. Voor mij is een tweede grote uitdaging – en veel vragen vanuit het jeugdwerk nopen mij tot die aanvullende

insteek – de vraag of we daar ook lokale besturen bij betrekken. Mijn ervaring in mijn contacten met lokale besturen leert mij dat de API-werking binnen het jeugdwerk nog niet overal massaal bekend is. Bovendien redeneren de mensen op het terrein niet altijd wanneer er bijvoorbeeld binnen de Chiro iets is gebeurd, dat dat een link heeft met de Chiro-nationaal. Mijn ervaring als schepen van Jeugd is dat de mensen vaak redeneren vanuit het feit dat iets is gebeurd in de gemeente X, waarop ze naar het lokaal bestuur van die gemeente gaan, die daar dan mee aan de slag moet. Ik vroeg mij af in welke mate ook Bataljong hiermee aan de slag is. Is er een samenwerking tussen De Ambrassade en de lokale besturen, om ervoor te zorgen dat dat netwerk op die manier wordt versterkt?

De grootste aanvullende vraag, naast de steun aan u om heel ernstig met het thema om te gaan, is verder in te zetten op vorming en sensibilisering, om wel degelijk de drempels nog lager te krijgen, maar van de andere kant er ook voor te zorgen dat dit geen spektakelthema wordt. De grootste belediging voor slachtoffers van grensoverschrijdend gedrag kan zijn dat daar spectaculaire koppen over worden geschreven die niet met de realiteit blijken te rijmen.

Nu kunnen we alleen maar spreken over het aantal meldingen. Maar is er ook onderzoek mogelijk naar de situatie onder de top van de ijsberg? Op welke manier kunnen we daar voor een stuk zicht op krijgen?

De voorzitter: Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Ik wil kort tussenkomen omdat collega Vaneekhout het over woke heeft. Is het debat over woke onzinnig? Dat is iets voor de wereld van de meningen, en meningen zijn vrij. Maar het debat over het grensoverschrijdend gedrag is voor de wereld van de feiten, en daar zijn grenzen. Het gaat niet op iemand te bestempelen als lichtgeraakt of dat hij slecht gegeten heeft of dat hij woke is. Meningen en feiten zijn verschillende dingen, en melden is de boodschap, inderdaad. Men moet erover praten met een open geest. Dat is beter dan elkaar te bestoken in de woke en antiwoke loopgraven. Dat wou ik nog eventjes zeggen.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega's, dank voor de extra opmerkingen. Ik denk effectief, collega Vaneekhout, dat de bekendheid nog altijd niet voldoende is. Dat traject blijven we lopen.

De coördinerende opdracht voor lokale besturen hebben we aan De Ambrassade toegekend. Zij krijgen een bedrag van 34.800 euro om die bijkomende taakstelling op te nemen. Het zit eigenlijk in hun corebusiness, maar aangezien het extra werkt vergt, hebben we extra middelen voorzien. We hebben hun gevraagd om wat lokale besturen betreft, contact te nemen met Bataljong. Ook Bataljong is rond dit thema bezig. Zij hebben een integriteitscode voor lokale ambtenaren en voor lokale besturen, waar integriteit natuurlijk ook een onderdeel van is.

Ik ben het met u eens dat we verder werk moeten maken van de bekendheid van die API's en van het integriteitsbeleid. Ik hoop ook dat het nieuwe Jeugddecreet daar een verdere katalysator in kan zijn, omdat we zowel in het decreet als in het besluit de bepalingen hierover opnieuw scherp zullen stellen. Het kan een bijkomend moment zijn om het nog eens onder de aandacht van de sector te brengen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Dank u wel, minister, voor het aanvullende antwoord. We zitten op dezelfde lijn. Voor mij zijn de lokale besturen ook een

belangrijke partner naar bekendheid toe, maar ook omdat ze natuurlijk ook zelf een heel uitgebreid aanbod van openbaar jeugdwerk bieden. Ook daar kunnen dingen gebeuren, net zoals u aangeeft, waar u miljoenen kinderen samenbrengt, zoals in de speelpleinwerking en andere. In dat opzicht is het belangrijk dat ze een eigen actief beleid ontwikkelen. Dat gebeurt. Maar ze moeten ook de link kunnen leggen met alles wat, bij wijze van spreken, op de gemeentegrenzen doorgaat. Kindjes of jongeren die elkaar zien op de Chiro, die zien elkaar ook in het jeugdwerk, en zo verder. In dat opzicht kan het lokaal bestuur een belangrijke partner zijn.

Ik ben het helemaal eens met collega Van Werde. We kunnen nog van mening verschillen of we al dan niet het komende anderhalf jaar heel veel over woke moeten praten of niet; ik denk dat we daar niet op dezelfde lijn zullen zitten. Maar als er grensoverschrijdend gedrag is, moet dat worden gemeld en moet dat volledig bespreekbaar zijn. Ik ben blij dat we het over heel veel grenzen heen met elkaar eens zijn in dit parlement. Laat ons daar verder werk van maken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jeremie Vaneekhout aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het actieplan rond de EU-kindgarantie – 2437 (2022-2023)

Voorzitter: mevrouw Meyrem Almaci

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Voorzitter, collega's, minister, het is de voorbije jaren een beetje complexer geworden aan wie ik deze vraag moet stellen. Ik heb u in uw bevoegdheid van coördinerend minister van kinderrechten er anderhalf jaar geleden een vraag over gesteld. Vorig jaar in april ondervroeg ik toenmalig minister Beke, omdat u zei dat het eerder bij de bevoegdheid van minister Beke zat. Nu bevraag ik u in een dubbele hoedanigheid van minister van Armoedebestrijding en minister van Kinderrechten.

In april vorig jaar ging het over het uitblijven van een nationaal actieplan dat de Europese kindgarantie moest vertalen. Dat plan kwam er uiteindelijk een maand later, maar was op zich niets anders dan een oplijsting van bestaand of beslist beleid. Een evaluatie moet er komen na twee jaar, maar in mei 2024 een evaluatie doen en een interfederale werking opstarten rond een bijsturing van de Europese kindgarantie en een vertaling in een nationaal actieplan, zal niet het meest ideale moment zijn. Voor we ermee aan de slag gaan, zal het al wel 2025 zijn.

Op twee jaar tijd is de samenleving enorm veranderd wanneer het gaat over de situatie waarin kinderen en jongeren opgroeien en de impact hiervan op hun kansen. Ik denk dus dat we niet tot 2025 kunnen wachten. Vandaar dat ik vandaag de vraag stel.

De Kinderrechtencoalitie is ook tot die vaststelling gekomen en kwam met een tussentijds rapport, en hun besluit is duidelijk: er moet een versnelling hoger worden geschakeld. In hun standpunt pleiten ze voor bijkomende structurele maatregelen op vlak van kinderopvang, onderwijs, gezondheidszorg en huisvesting. Het zijn geen nieuwe thema's, maar thema's die we in allerlei commissies behandelen. Vandaag wil ik u toch expliciet vragen hoe u hiermee verder aan de slag gaat.

De Kinderrechtencoalitie vraagt om een robuust kader voor monitoring en evaluatie van het nationaal actieplan te ontwikkelen, iets wat dus per definitie voorafgaand aan die evaluatie moet gebeuren. Hoe zou men kunnen evalueren als er geen

robuust kader voor monitoring en evaluatie is? Ze vragen ook om het middenveld te betrekken en daadwerkelijk te luisteren naar de stem van kinderen en jongeren. Ik lees tussen de lijnen dat dit in het verleden niet helemaal zo werd aanvoeld. Sta me toe te zeggen dat het onze oorspronkelijke evaluatie blijkt dat het ook echt niet is gebeurd en dat er onvoldoende rekening is gehouden met wat er leeft op het terrein. Ook moet het bewustzijn over het bestaan en de inhoud van de Europese kindgarantie onder beleidsmakers op alle beleidsniveaus worden versterkt. De Europese kindgarantie kan een belangrijk instrument zijn om het kinderrechtenbeleid en een aantal fundamentele rechten van kinderen en jongeren te garanderen, maar enkel als beleidsmakers ervan op de hoogte zijn en die naar waarde schatten. Nu lijken we toch met een luchtledig plan te zitten dat gewoon een omschrijving is van het bestaande beleid.

Minister, bent u het met me eens dat de evaluatie van het actieplan dat de Europese kindgarantie moet vertalen, beter naar voren kan worden geschoven om uit het vaarwater van de verkiezingen te blijven en in de komende jaren nog een aantal dingen te doen?

Hoe wilt u deze evaluatie aanpakken? Gaat u in op de suggestie van de Kinderrechtencoalitie om samen met het middenveld en de kinderen en jongeren een robuust monitoring- en evaluatiekader op te maken?

Hoe zult u uw collega-ministers nog meer bewustmaken van het bestaan van een EU kindgarantie, bijvoorbeeld op vlak van huisvesting, kinderopvang, gezondheidszorg en onderwijs?

Hoe kijkt u naar de aanbeveling van de Kinderrechtencoalitie om snel te komen met bijkomende structurele maatregelen?

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, collega Vaneekhout, voor de vraag. Voor alle duidelijkheid: ik voel me aangesproken in twee hoedanigheden, zowel Jeugd als Armoedebestrijding. Maar ik zou wel suggereren om het in de toekomst in te dienen in de commissie Armoedebestrijding omdat het daar technisch blijkbaar thuishoort, zodat ook de collega-commissieleden deze vraag om uitleg kunnen volgen.

Ik kom tot uw vier vragen. Vooreerst moet ik aangeven dat de Europese kindgarantie geen evaluatie na twee jaar voorziet, wel na vijf jaar. Er wordt wel een opvolgingsrapport gevraagd over de uitvoering van het nationale actieplan. Daarover gaat het. Op de evaluatie ga ik niet vooruitlopen.

De coördinatie op Belgisch niveau is administratief toevertrouwd aan de programmatorische overheidsdienst (POD) Maatschappelijke Integratie (MI). Mijn administratie staat in nauw contact met de POD MI om afspraken te maken voor de opmaak van het opvolgingsverslag. Daarnaast wordt door federaal minister Lalieux bekeken of er een zinvol initiatief rond de Europese kindgarantie genomen zal worden in het kader van het Belgisch voorzitterschap van de EU tijdens de eerste helft van 2024.

Op politiek niveau zullen we rond dit alles afspraken maken op de eerstvolgende interministeriële conferentie (IMC) Maatschappelijke Integratie, die begin juni plaatsvindt.

Het zal u niet verbazen dat ik voorstander ben van betrokkenheid, niet alleen van het middenveld, maar ook van kinderen en jongeren. Dat kon niet uitgebreid gebeuren bij de opmaak van het actieplan, begrijp ik, aangezien dit midden in de legislatuur viel van zowat alle regeringen. Daarbij waren diverse horizontale

plannen opgemaakt of in opmaak met elk hun eigen participatietrajecten. Denk aan het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA) en het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP) in mijn eigen beleidsdomein, maar evenzeer aan plannen van bijvoorbeeld het VGC-college (Vlaamse Gemeenschapscommissie) in Brussel of het federale armoedeplan. Participatie serieus nemen wil ook zeggen dat je niet met enkele weken of maanden tussen je stakeholders twee keer over hetzelfde onderwerp hun mening vraagt.

Het kader en de timing voor monitoring en evaluatie worden natuurlijk grotendeels door Europa bepaald, maar binnen die afgesproken kaders wil ik zeker en vast, in overleg met de collega-ministers van de andere regio's en de federale overheid, bekijken hoe we de participatie van kinderen en jongeren en het middenveld kunnen garanderen. Dat is een terecht aandachtspunt en ook een opdracht die we meenemen.

Ik kom dan bij uw derde vraag. Ik ga ervan uit dat mijn collega-ministers in de Vlaamse Regering overtuigd zijn van de noodzaak om in te zetten op kindarmoedebestrijding. Laten we ook niet vergeten dat er op de verschillende doelstellingen van de Europese kindgarantie al structureel wordt ingezet. We moeten niet wachten op dit Europese kader om daarop in te zetten.

Ik geef een aantal, niet onbetwiste, voorbeelden. Ik zie collega Anaf zitten. We zijn rond kinderopvang bezig met grote hervormingen en extra investeringen. Dat is een van de thema's waarover de kindgarantie gaat. We zijn het engagement aangegaan om in de begroting 2024 extra middelen daarvoor te voorzien. Er is aandacht voor het mentaal welzijn van kinderen en jongeren. Er wordt geïnvesteerd in de huizen van het kind om ouders te informeren rond kinderen en gezondheid. Er is een hoge vaccinatiegraad bij kleine kinderen. Op het vlak van onderwijs zijn er maatregelen om vroegtijdig schoolverlaten te vermijden en is er aandacht voor de problematiek van schulden op school. Denk aan het debat van gisteren. En ga zo maar verder. Op al die domeinen wordt er werk geleverd, op al die domeinen kun je het debat voeren of het volstaat, maar we zijn in elk geval rond al die thema's aan de slag die in de kindgarantie aan bod komen.

Tot slot beantwoord ik uw laatste vraag. Ik volg de Kinderrechtencoalitie in hun aanbeveling om vooral te gaan voor duurzame maatregelen. Maar ik geloof niet dat het allemaal snel kan gaan. Het gaat over heel fundamentele vragen die een structurele en duurzame oplossing vergen. Armoedebestrijding is een complexe problematiek, met veel aspecten die elkaar beïnvloeden. Ik ben daarom veeleer voorstander van weloverwogen beslissingen die daadwerkelijk een verschil kunnen maken, dan snelle beslissingen met minder impact. Dat dit in een volgende legislatuur, waar het kader van de EU-kindgarantie al bekend is, eenvoudiger is om eigen nationale of regionale plannen en bijkomende acties af te stemmen op de agenda die de EU-kindgarantie hanteert, is helemaal logisch. Het ontslaat ons natuurlijk niet van de verplichting om ook nu onmiddellijk al de nodige initiatieven te nemen en verder te investeren in de domeinen die ertoe doen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, over thema's als onderwijs, kinderopvang, gezondheidszorg en huisvesting hoor ik u graag zeggen dat u ervan uitgaat dat uw collega-ministers daarvan doordrongen zijn. Hier moet ik het met u oneens zijn. U verwijst naar collega Anaf. Er zullen dingen zijn waarover ik met hem van mening verschil, maar ik denk dat ik het met hem eens ben dat de sociale evaluatie van deze regering niet voldoet aan de EU-kindgarantie. Wij hebben ons daar op Europees niveau aan verbonden, maar nu dreigen we, door vorig jaar een soort van olijfsting te hebben ingediend van wat we aan het doen zijn en nu te

zeggen dat we maar binnen vijf jaar moeten evalueren, vijf jaar te verliezen en geen enkele stap te zetten.

Minister, u kunt bezwaarlijk, en zeker na de week die we nu hebben meegemaakt en alles wat er de afgelopen dagen aan debatten is gevoerd, zaken die zijn bovengekomen van onbetaalde schoolfacturen, enzovoort, zeggen dat u een fiere minister bent van Kinderrechten en van Armoedebestrijding. Ik heb u dat ook niet horen zeggen. Maar vandaag kunt u toch niet zeggen dat Vlaanderen alles doet wat binnen zijn mogelijkheden ligt om voor de armoedebestrijding en de EU-kindgarantie echt het verschil te maken. Het 'bilan' van deze regering is gewoon echt niet goed. Als we die evaluatie niet al kunnen maken en er vijf jaar op moeten wachten, dan stel ik mij de vraag of de kinderen en jongeren een boodschap hebben aan het feit dat u zegt dat we moeten gaan naar structurele maatregelen. Dat is inderdaad de vraag van de Kinderrechtencoalitie.

Ik ben het voor wat betreft een aantal zaken die u schetst, bijvoorbeeld de indexering van het groeipakket, zeker met u eens. Laat ons dat doen! Maar waarom zouden we daar vijf jaar mee wachten? Waarom zouden we wachten tot de volgende legislatuur om de kinderen en jongeren te geven waar zij recht op hebben?

U zegt dat we de komende jaren geen evaluatie moeten doen. U moet wel een rapportage doen. Ik vrees dat die rapportage zeer pijnlijk zal zijn. U zegt dat u het eens bent met de Kinderrechtencoalitie, dat het structurele maatregelen moeten zijn, maar u zegt er niet bij dat zij vragen om bijkomende structurele maatregelen en dat zij eigenlijk zeer expliciet aangeven dat wat er vandaag op tafel ligt, binnen de agenda van de Vlaamse Regering op onder andere de thema's van kinderopvang, onderwijs, gezondheidszorg en huisvesting, niet volstaat. Dat is de pijnlijke conclusie.

Ik zal, voor alle duidelijkheid, die vraag de volgende keer in de commissie Welzijn stellen. Wij hebben de vraag aan u als minister gesteld; het zijn de diensten die met ons beslisten. Wij waren geen expliciet vragende partij om dat hier te doen. Ik wil geen enkele andere partij het recht ontnemen om daarop tussen te komen. Maar, minister, ik wil toch niet nalaten om ook in de commissie Jeugd de pijnlijke analyse te maken van de instap voor kinderrechten en het bewaken van de kinderrechten binnen de Vlaamse overheid en binnen Vlaanderen. Ik wil daar geen politiek spel van maken, maar hopelijk kunnen we toch samen tot de conclusie komen dat u, als wij ons als Vlaanderen verbonden hebben om de EU-kindgarantie waar te maken, te bewaken en als instrument te gebruiken om ons vooruit te duwen als het gaat over kinderarmoede, die ambitie niet vertaalt in concrete daden en dat u helaas op dit moment een niet voldoende slagende minister van Armoedebestrijding en Kinderrechten bent. Dat is een pijnlijke analyse van het beleid van deze Vlaamse Regering.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Ik was eigenlijk niet van plan om tussen te komen omdat ik het grotendeels eens ben met collega Vaneeckhout. We hebben in het kader van de EU-kindgarantie nog heel grote stappen te zetten. Kinderopvang is inderdaad een thema dat ik ook mee opvolg voor de commissie Welzijn. Daar moeten we vaststellen dat er effectief wordt ingezet op meer inkomensgerelateerde kinderopvang. Dat is een goede zaak, maar het blijkt dat daar nog veel meer nood aan is. We hebben het zelf gezien. Er zijn meer dan negenduizend plaatsen waar een aanvraag was om inkomensgerelateerd te worden, om de subsidies te laten verhogen. Maar er was maar plek voor drieduizend. Ook daar denk ik dat er grote stappen te zetten zijn. Wij steunen de vraag om daar extra budget voor te voorzien, om voor extra inkomensgerelateerde kinderopvang te zorgen.

Los daarvan, zelfs als dat inkomensgerelateerde er is, dan nog zie je dat kwetsbare groepen de stap naar de kinderopvang heel moeilijk of niet kunnen zetten. Als het gaat over structurele maatregelen, moeten we daar inderdaad nog stappen verder zetten.

Minister, u geeft aan dat dat deze legislatuur moeilijk was omdat er een aantal actieplannen al lopende waren, en dat dat de volgende legislatuur mogelijk gemakkelijker in te passen is. Dat kan ik voor een stukje volgen, maar dat wil niet zeggen dat we nu al geen grote stappen kunnen zetten.

Hetzelfde voor wat het groeipakket betreft. We weten dat dat een heel grote impact heeft op het armoederisico, maar we weten ook dat we daar nog veel meer kunnen doen. Je kunt nog veel meer herverdeling via het groeipakket doen. Daar zie ik vanuit de regering geen voorstellen voor komen. Gisteren was er het actualiteitsdebat, maar ik ben er helemaal van overtuigd dat u, als minister van Armoedebestrijding, meer inzet wilt hebben op armoede. Het was gisteren toch wel pijnlijk duidelijk dat anderen in de regering vinden dat dat geen kerntaak is. Zij schuiven dat door naar individuele scholen, of zij zeggen dat dat voor de OCMW's is, terwijl er ook op andere vlakken nog zoveel kan worden gedaan aan de kinderarmoede. Dat is inderdaad iets transversaals, iets wat over alle beleidsdomeinen heen gaat. Maar dan moet wel iedereen mee willen. Dat mis ik echt in deze Vlaamse Regering.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ik zal eerst ingaan op wat collega Anaf rond het groeipakket zegt. In feite hebben we met de beslissing van de Septemberverklaring het systeem meer herverdelend gemaakt. We hebben op het vlak van het basisbedrag – jammer genoeg, wat mij betreft – besloten tot een indexering op 2 procent, in plaats van een volledige indexering. Hierdoor ga je in termen van reële koopkracht, het basisbedrag relatief verminderen. We hebben wel op de sociale toeslagen een reële verhoging doorgevoerd van 15 euro en twee keer 100 euro trouwens. De tweede 100 euro wordt morgen op rekening uitbetaald. *(Opmerkingen van Hannes Anaf)*

In het systeem van de kinderbijslag is dat een hervorming richting een meer proportioneel groter gewicht van de sociale toeslagen, wat in de richting gaat die u aangeeft.

Het weghalen van middelen uit het groeipakket, is wat ons een betreft een zeer slecht idee. Armoede-experten zeggen dat als we dat doen, we de armoede eerder gaan vergroten dan verminderen. De eindjes aan elkaar knopen is trouwens niet alleen voor mensen die sociale toeslag krijgen, soms moeilijk. Ik heb in de krant gelezen dat jullie in een voorstel een half miljard uit de kinderbijslag zouden halen. Dat lijkt mij een bijzonder slecht idee, maar misschien heeft de krant het verkeerd weergegeven, dat weet ik niet.

Ik ga akkoord met uw punt rond de kinderopvang. Ikzelf, maar zeker minister Crevits heeft ook gezegd dat wij die omschakeling van trap 1 naar trap 2 met dat inkomenstarief willen ondersteunen. We vragen effectief de middelen om dat ook te kunnen doen. Ik betreur dat dat vandaag nog niet geregeld is, maar ik ga ervan uit dat we daar ook verder rond kunnen werken. Dat er ook kwetsbare groepen zijn die nog onvoldoende de toegang vinden tot de kinderopvang, is juist, denk ik. Op een of andere manier verplichten om de kinderopvang op te zoeken, is absoluut niet aan de orde, en mocht dat een voorstel zijn, is dat uit den boze. Het is nog altijd aan ouders om daarover beslissingen te nemen.

Ik kom bij de vragen van collega Vaneeckhout. Ik zal pas een fiere minister van Armoedebestrijding zijn als er in Vlaanderen geen enkel persoon in armoede opgroeit, wat vooralsnog niet het geval is. Ik ben dus geen fiere minister van

Armoedebestrijding. Ik stel wel vast – en ik ga op geen enkele manier de cijfers of de situatie relativeren – dat we met een armoederisico van iets onder de 8 procent zitten. Dat is het laagste in heel België. In mijn eigen stad, Brussel, ligt dat tegen de 30 procent, waar we rond dit thema ook een verantwoordelijkheid hebben, maar niet de hoofdverantwoordelijkheid. Ik stel ook vast dat wij de enige regio in dit koninkrijk zijn waar de armoedecijfers dalen. Dus op dat vlak doen we het zeker niet voldoende goed, maar wel beter dan elke andere regio in het land. We boeken vooruitgang, maar die is zeker niet voldoende. We moeten daarin, in alle beleidsdomeinen, nog stappen vooruit zetten. U kunt erop rekenen dat ik mijn collega's daar zoveel mogelijk voor tracht te sensibiliseren en aan te moedigen.

Bijkomende maatregelen rond armoedebestrijding in het algemeen zijn zeker nodig. In het kader van de EU-kindgarantie is dat voorzien bij de rapportering en dat je op dat moment, met alle entiteiten van het koninkrijk, uw bijkomende maatregelen vooropstelt. Het zou vreemd zijn om nu, in het kader van de EU-kindgarantie, hier nieuwe structurele maatregelen voor te stellen.

De voorzitter: De heer Vaneckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneckhout (Groen): U zegt dat u uw collega's wakker gaat houden. Ik hoor een oprechte ambitie om in bepaalde dingen een aantal stappen te zetten. Eigenlijk hoor ik u tussen de lijnen zeggen dat u veel sneller wilt gaan, maar dat de rest van de regering dat niet wil. Dat is een pijnlijke vaststelling die ik samen met u moet maken, en waarvan u mij misschien nog kunt overtuigen dat dat de realiteit is, maar waar kinderen en jongeren in armoede in Vlaanderen geen enkele boodschap aan hebben, net zoals die kinderen en jongeren in een welvarend Vlaanderen geen boodschap hebben aan het feit dat het in Brussel nog erger is en we de enige regio in dit koninkrijk zijn die erop vooruitgaat. Dat staat ook in contrast met de cijfers die we zien van onbetaalde schoolfacturen.

Dus ik durf niet alleen die analyse in twijfel trekken, maar vooral dat het een overtuigend argument is om als de welvarende regio die we zijn, zulke keuzes niet te durven maken. Dat zijn politieke keuzes, niet alleen van de laatste drie jaar, maar wel van de laatste tien jaar, waar u en uw partij, als het gaat over onderwijs, kinderopvang, gezondheidszorg en huisvesting, heel lang cruciale bevoegdheden hebben vervuld. Niet op alle vlakken, want een aantal zitten bij andere collega's uit deze Zweedse regering.

We moeten alleen maar vaststellen dat de recepten om fundamentele stappen vooruit te zetten van de voorbije tien jaar niet hebben gewerkt. En dat nu ook het instrument, en daarover ging mijn vraag van de EU-kindgarantie, niet aangegrepen wordt om bij collega-ministers en uw eigen beleid bij te sturen en dingen sterker te gaan realiseren. En bijvoorbeeld om van een debat over warme maaltijden op school evenveel een halszaak van te maken, als van een stikstofbeleid die een toekomst geeft aan de landbouw. Dat zijn prioritaire keuzes die je naast, boven of onder elkaar kunt zetten.

Ik heb, voor alle duidelijkheid, grote fundamentele vragen bij een groot deel van de keuzes die deze coalitie heeft gemaakt en waarvan ik begrijp dat u oprecht denkt dat we het een stukje anders moeten doen, zoals of we het kindergeld en het groeipakket zouden moeten indexeren en of we nog meer zouden moeten investeren in de kinderopvang. Maar twee weken geleden is op de Vlaamse Regering beslist om dat de komende maanden niet te doen, en dat mevrouw Crevits haar plan moet trekken. Misschien komt er in september nog iets extra uit de bus, we zullen wel zien. Dat beleid is niet het beleid waar wij voor staan. Wij zullen helder blijven uitdrukken dat dit Vlaanderen anno 2023 onwaardig is, en dus ook niet voldoet aan de EU-kindgarantie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.